al. Het archief der
er van te verhalen.
ckerd, dat in Amerika
chen de onderschei-
hristenheid een ver-
rdeering en hoogach-
eere der Christelijke
hitteren, dan dit in
en de kerk nog één
leek.
dit *niet* zoo.
estantsche kerken in
lands- of *volks*kerken,
de Overheid leerden
it het nationale leven,
Overheidsbemoeiing,
m bitterheid en haat
idene groepen opge-
initeit zich zelfs aan
vrijer bleef, zoo b.v.
eëgedeeld.
an: „Hoe moet de
ouding tusschen Gods
steld?" dan luidt ons
l de verscheuring van
een feit is, waaraan
lt, wijst Amerika u

Europa de Overheid
; maak de kerk los
praakverwarring der
dra het spooksel der
al zijn uitgedreven,
t bereikt zien.
ze heeren uit Neu-
óf tot niets, óf het
meerderen in plaats

in alle deelen van
pogingen aangewend,
der resultaat hadden,
der Protestantsche
aden te leiden, door
gskracht die Romes
oefent, óf om gelijk
rbisten, het Leger
euwe groep aan de
e voegen.
lers.
nakkelijk om te zeg-
iegelijk die Jezus
hart", maar, cilieve,
Ge kunt in iemands
lezen. Wie zal dan
Maar dan spat op
w eenheid weer uit
de kerken, dan een
n? Maar dan natuur-
recht van spreken,
naar gelang deze
saamgesteld. Ja, wat
zulk een groep zich
n de kerk, en *moet*
Darbisme, eindigen
de kerk te staan.
lechts twee wegen.
ang, en dan moet
ar Rome terug. Of,
genoegzaam geleerd
van *deze* eenheid
, dan moet ge de
d najagen, en juist
ruzalem en de een-
n zoeken, dat ge
, en het kerkelijk
aniseeren, naar de
ovigen opwaakt.
Zwitsersche broe-

wij niet den indruk
n den vrede en de
deren in onzen tijd
te plichten behoort?

wij gelooven, dat
den Geest in weerwil
kerkelijke varia-
twijfeld. Amerika

Of we bereid zijn
mede te werken?
ller doel zich richte
erk uit de banden
erheid. Dan toch
eenheid vanzelf.
e warme belang-
exemplaar van dit
Scholder-Develay

KUYPER.

stelsel.

e gaven van den
ich op dit oogen-
ezindheden bevin-
oeve slotsom, dat
ie, op dit oogen-
dering, op *heel* het
ning behaalde.
rd behaald deels
Revolutie de heer-
lschte; deels door-
or tot onrechtma-
d; deels doordien
gemis aan naden-

s, dat, op kleine
schier alle kerken
ime kwamen, met
t er zijn, die het
lera zouden willen,
het zelven ellendig
ilden, dan dat het

llegiale stelsel, er
genomen zijn thans
onstranten, Doops-
schen; en 3°. de
len. Gekant tegen
aun kerkrechtelijk
eformeerden, 't zij
Synode verkee-
e Gereformeerden
kerken onder het
doleerende; en 2°.

de Roomschgezinden, met wier geheele kerkbegrip het te eenen male onvereenigbaar is.

Indien derhalve zij, wier beginsel tegen het Collegiale stelsel lijnrecht overstaat, allen saam met beslistheid er tegen reageerden, zouden zijn dagen spoedig geteld zijn, en eerlang een geheel andere toestand kunnen intreden.

Zoo echter is het, helaas, *niet*. Onder de Roomschgezinden merkt ge op dit punt noch studie noch belangstelling, en omdat zij, dank zij hun hiërarchie en hun positie in heel Europa, voor zich zelven niets te duchten hebben, laten ze de zaak loopen. Zij, die onder de Synodalen een open oog voor dit principieel kwaad kregen, praten er wel over, maar sloegen den *antinomiaanschen* weg in, en concludeeren tot *uitzieken*. En hoewel onder de Chr. Gereformeerden de overgroote meerderheid er hoe eer hoe liever af wil, zijn er toch ook onder hen enkele luidklinkende woordvoerders, die om utiliteitsredenen het kwade stelsel maar liever behouden. Ja, soms maakt het zelfs den indruk, alsof er ook onder de Doleerenden hier en daar een enkele is, die voor de principieele tegenstelling tusschen het Collegiale product der Revolutie en de Presbyteriale vrucht der Heilige Schrift geen hart noch zin heeft.

Zeer geruststellend en bemoedigend is de toestand dus alles behalve. Onder de tegenpartij een volslagen bederf in de heerschende begrippen, en onder de medestanders onaandoenlijkheid, gemis aan plichtsbesef en vaak ontstentenis van karakter.

We maken ons dan ook niet de minste illusie, als zou het Collegiale stelsel eerlang uit ons Staatsrecht worden teruggedrongen; en al wat we hopen durven, is dat het inzicht van de *zonde*, die in het Collegiale stelsel schuilt, zal toenemen; dat wie den Heere vreest er meê breken zal; dat het daardoor in het kerkelijk leven aan terrein zal verliezen; en zoo ten slotte ook uit ons Staatsrecht zal worden uitgebannen.

Het is daarom dat we, aan het eind van onze studie gekomen, de geheele quaestie die het hier geldt in een anderen vorm resumeeren willen, en tevens laten doorschemeren waar het heen moet.

Men kan namelijk heel het vraagstuk van het Collegiale stelsel ook in dezer voege saamvatten, of de kerk van Christus van *privaten* of van *publieken* rechte is.

Gaat het aan nog langer van een *publiek recht der kerk van Christus* of, gelijk Groen van Prinsterer het uitdrukte, van een *publiek recht der gezindheden* te spreken, of wel moet deze pretensie worden prijs gegeven?

Deze quaestie is van zoo hoog belang, dat Groen van Prinsterer nog in een der laatste gesprekken, die schrijver dezes de eer had met den onvergetelijken meester te hebben, er op aandrong, om dit gewichtige punt toch nimmer uit het oog te verliezen.

Nu heerscht er echter op dit punt een treurige verwarring, die soms zelfs anders principieele mannen tot het prijspeven van ons goed en deugdelijk recht verleidt.

Deze verwarring ontstaat hierdoor, dat men het *publieke recht der gezindheden* verwart met de *publieke kerk* van onze oude republiek. En dit is natuurlijk geheel mis.

Eertijds toch beduidde *Publieke kerk*, dat de Overheid partij koos tusschen de verschillende vormen waarin de kerk van Christus zich openbaarde. De éene kerk *valsch* keurde, de andere *goed*. En nu die *valsche* kerk op alle manier tegenwerkte, en die *goede* kerk alleen als kerk erkende, steunde en haar eere gaf.

Aan dien toestand is echter op het laatst der voorgaande eeuw voorgoed een einde gemaakt; en deze keert niet weerom. Wel zijn er nog altoos in den lande, die ter wille van hun onzuiver beginsel dit alzoo wenschen zouden, maar hier komt niets van. Natuurlijk zouden de Roomschgezinden heel het land door niets liever wenschen, dan dat *hun* kerk, als de eenige ware, morgen den dag tot publieke kerk van deze landen wierd verheven, gelijk ze dit tot op 1572 eeuwenlang was. En naast deze staan nog altoos enkele repristineerende Gereformeerden, die alleen heil verwachten van terugkeer tot den ouden toestand; en nog altoos zouden willen, dat de Gereformeerde kerk weer de kerk der Overheid wierd, en alle andere gezindheden slechts op bedekte wijze geduld wierden; liefst met herstel van de plakkaten tegen de Roomschen.

Maar welke wenschen te dezen aanzien ook in menig hart mogen leven, toch behoeven we ons met *deze* quaestie thans niet bezig te houden, overmits er van niet éene zijde ook maar de zwakste poging wordt gewaagd, om zulke denkbeelden in ons staatsrecht te bocken; en de overgroote meerderheid der Gereformeerden, hoe langer hoe meer, principieel tegen zulk een herstel der *publieke kerk* gekant wierd.

En evenmin halen we hier de quaestie der traktementen van de leeraren bij.

Ook deze toch heeft met „het Publiek recht", waarover we thans handelen, niets uitstaande.

Van Overheidswege worden gelden verstrekt aan allerlei genootschappen en vereenigingen, die een geheel privaat karakter dragen. Uit het enkel verstrekken van geld volgt dus in het minst niet, dat de ontvangster van deze gelden een publiek karakter draagt. Dit bleek nog onlangs bij de nieuwe schoolwet. Immers toen wierd bepaald, dat ook de vrije scholen gelden uit 's lands kas zouden ontvangen, en toch bleven ze als *bijzondere*, d. i. private, tegen de *openbare* ofte publieke scholen overstaan.

Neen, het „publieke recht der gezindheden" geldt een geheel ander vraagstuk; de vraag namelijk of de Staat een wereldsche vereeniging is, die als zoodanig niets met de religie uitstaande heeft en ze beschouwt als een liefhebberij der burgers, of wel dat de Staat, van Godswege en tot zijn eere bestaande, met de religie te rekenen heeft om Gods wil, en de kerk van Christus als een *goddelijke* instelling, evenals de Staat zelf is, heeft te eerbiedigen.

Het eerste is het standpunt der ongeloovigen, van de mannen der Revolutie, van onze oude Moderaten en tegenwoordige Liberalen en Radicalen; en daartegenover stelden onze vaderen hun belijdenis in Art. 36 der Gereformeerde Confessie.

En al is het nu ook, dat onze vaderen bij de uitwerking van hun eigen beginsel in dit artikel 36 nog te veel op de oude Roomsche voorstelling dreven, en er daarom tegen minstens éene zinsnede in dit artikel protest moest ingediend, desniettemin moet de grondgedachte van dit artikel met hand en tand gehandhaafd, gelijk in de toelichting op het Antirevolutionaire program geschied is.

Voor ons en voor alle principieele belijders van den Christus, is de Overheid een Dienaresse Gods, bij de gratie Gods regeerende, en heeft ze deswege de eveneens *goddelijke* instelling van de kerk van Christus, als door goddelijk recht bestaande te eeren.

Al te curieus was het dan ook, dat de *Geref. kerk* het onlangs vlak andersom voorstelde.

Zij het dan ook genoeg deze curiositeit hier te vermelden.

Weerleggen doet men zulk een *curiosum* niet.

KUYPER.

Uit de Pers.

Op een zinsnede in ons jongste artikel over het Collegiaal stelsel, komt in de *Boodschapper* deze critiek voor:

In de *Herout* nr. 632 van 2 Februari 1890, tracht Dr. Kuyper zoo duidelijk mogelijk te verklaren hoe het »Statuut van 1869" in de wereld kon komen Men had behoefte aan een goede regeling van het kerkelijk bezit. men had het voorbeeld van de vrije Schotsche kerk voor zich en men bespeurde geen gevaar.

In hoofdzaak willen wij deze toelichting gaarne onderschrijven

Doch tegen één volzin moeten wij bedenking maken, vooral met het oog op hetgeen vele doleerende broederen volhouden.

Na gezegd te hebben, dat het inzenden van *plaatselijke* stukken aan de Regeering (in steê van één statuut voor het geheele land) onbegrijpelijk veel moeilijkheden zou hebben voorkomen gaat de *Herout* aldus voort:

»Doch helaas, hiertop schijnt men niet gedacht te hebben. en zoo is toen een geheel nieuw kerkgenootschap geformeerd geworden. dat den naam kreeg van »de Christelijke Gereformeerde kerk" en dat door dien naam onbewust. elken band met de historische Gereformeerde kerk doorsneed."

Deze laatste uitdrukking komt ons veel te kras voor. Immers, door uitdrukkelijk in het »Statuut" te schrijven, dat de oude belijdenisschriften en de Dordsche kerkorde zouden gevolgd worden, toonde de Chr. Gereformeerde kerk" terstond dat zij zich wel terdege aangesloten hield aan de historische Gereformeerde kerk.

Ook in het zichtbare was dus na 1869 de band met het verleden *niet* verbroken.

En komt men op het *formeele*, beziet men de verkeerde termen waarin het »reglement" van 1869 is gesteld, dan komen de Chr. Geref. ten aanzien van hun trouw aan het historisch verleden der Geref. kerken altijd nog in veel gunstiger positie dan de »Nederduitsch Gereformeerden" of Doleerenden

Want hoe neemt ge het dan? Is door het »reglement van 1869" de band met de kerk der vaderen verbroken of niet?

Zegt ge: *ja!* dan moeten wij antwoorden, dat de Doleerenden volgens deze redeneering nog veel beslister van het historisch verleden *»afgesneden* werden, toen zij in het genootschap van 1816 zaten; een Genootschap dat niet alleen de gezamenlijke kerken tot een geheel in het land verklaarde, maar tevens in zijn voornaamste bepalingen de Belijdenis der vaderen on geldig maakte.

Zoo beschouwd, schijnt dus een »doorgesneden" band met het verleden nog al gemakkelijk weer aan te knoopen. Althans, de Doleerenden die dan zoo lang »afgesneden" waren spreken nu over hun handhaving van het historisch verleden, hun *inblijven* in het weefsel van de kerk der vaderen, alsof er tusschen 1816 en 1886 weinig of niets gebeurd is!

Zegt ge dus: *neen!* het verleden kon ook *ondanks* de organisatie van 1816 nog worden voortgezet de oude Gereformeerde kerken bleven *bestaan* in volle kracht, dan vragen wij: Waarom geldt dit niet met meer recht voor de plaatselijke Chr. Geref. kerken, die in haar wijze van bestuur feitelijk nimmer de Belijdenis of Kerkenorde der vaderen hebben verstooten.

Als zelfs zulk een hemeltergende *contra*-organisatie als die van 1816 den plaatselijken kerken vergunde om in *historischen* zin als *Gereformeerde* kerken te blijven voortleven, waarom zou dan het »Reglement van van 1869", waarin alle nadruk op de belijdenis der vaderen wordt gelegd de voortzetting der oude kerken niet hebben toegelaten??

Hoe men het dus neemt, in oud-historischen zin mogen de Doleerenden geen hooger pretentie laten gelden dan de Chr. Gereformeerden. Laatstgenoemden zijn in den loop dezer eeuw door middel hunner instituie in heel wat nauwer verband met de kerk der vaderen gebleven dan de Ned Herv. gemeenten vóór de Doleantie.

Uitdrukkingen, als de hier wederlegde, moesten dus o. i. vermeden worden.

Natuurlijk zou de *Boodschapper* volkomen gelijk hebben, indien onzerzijds ooit beweerd was, dat de Christ Geref. *kerken* elken band met de historische Gereformeerde kerken hadden doorgesneden.

Doch dit is *niet* door ons gezegd. Steeds is veeleer door ons erkend, dat deze kerken nog wel terdege *in den wortel der historische kerk*, gelijk Voetius het noemt, in zijn.

Ons zeggen gold enkel het Collegiaal instituut.

Hiermee vervalt vanzelf de gemaakte tegenbedenking.

Volkomen juist is voorts wat de *Boodschapper* zegt dat in 1816 nog veel sterker de band met de historische Gereformeerde kerken is doorgesneden.

Juist daarom zag de Doleantie dan ook af van elke poging om dit instituut te reformeeren.

Maar evenzeer als we erkennen, dat de Christ. Geref. kerken nog in den wortel der kerk in zijn, evenzoo erkenden we dit van vele kerken onder de valsche organisatie van 1816. B. v. van die te Ulrum in den jare 1816—1834.

En of dit nu zoo is, moet hieraan openbaar worden, of ze te gezetter tijd tot de gehoorzaamheid aan Christus terugkeeren, door het valsche Instituut te verwerpen.

Van degelijke opvatting der zaak getuigt dit stuk in de *Bazuin*. Het is van den heer Van Kamp te Wormerveer.

»Dit vraagstuk is naar mijn oordeel door de beweging der Doleantie zeer aan de orde gekomen, zonder echter in onze Christelijke Gereformeerde kerk nog veel bespreking uit te lokken Moge het misschien wenschelijk zijn, dat de stroom van geschrift in betrekking tot de vereeniging eer ebbe dan wasse, genoemd vraagstuk verdient, dunkt mij allesins de aandacht En juist omdat ik en daarin ben ik niet de eenige geen kans zie om licht te ontsteken in deze zaak, daarom zag ik mij zoo gaarne door anderen, meer bevoegden, voorgelicht.

De Overheid heeft in ons land de verhouding tot de kerk in haar wet op de Kerkgenootschappen zoo geregeld. dat zij beschouwd wordt als een vereeniging, die door den wil harer leden ontstaan is

Indien de Overheid er nog een afzonderlijke wet op de Kerkgenootschappen op nahoudt, het is om het historisch verleden en de gewichtige beteekenis der kerk. Dat deze wet op de Kerkgenootschappen onrecht doet aan het wezen der kerk kan m. i. na alles, wat er over geschreven is moeilijk geloochend worden. Dat ons Reglement van '69, waardoor we als kerk voor de Overheid bestaan, aan de wet op de Kerkgenootschappen beantwoordt en dies de gedachte, zij 't niet met de bedoeling der samenstellers huld gt. dat de kerk ontstaat door den wil van haar leden is eren moeilijk te loochenen. En wie durft die gedachte dat beginsel, in overeenstemming met Schrift. Belijdenis en Gereformeerd Kerkrecht noemen? Door dat Reglement is onze kerk als eenheid zeker sterk tegenover de plaatselijke kerken. Maar is het zoo Schriftuurlijk in zake van tucht tegen eenige gemeente (kerk zegt onze Dordsche kerkorde) de hulp van den wereldlijken rechter in te roepen? Tegen de leden doen wij dat niet, kunnen het niet doen, maar begeeren het evenmin. Nu kan ons Reglement zeer zeker in woordenkeus verbeterd worden, maar ontkomen we ook aan het valsche beginsel, zoolang het aan de wet op de Kerkgenootschappen moet beantwoorden? Ja, blijven dezelfde beswaren niet, al vervalt het Algemeen reglement en treden in zijn plaats de reglementen der locale gemeenten? Ook dan onderwerpen we ons aan de voorstelling der Overheid. dat een kerk, een gemeente, ontstaat door den wil van haar leden. Alleen ontkomen we dan aan de onjuiste voorstelling, dat de samenstellende deelen van de kerk als complex van de Chr. Ger kerk in dit geval de leden en niet de plaatselijke kerken of gemeenten zijn. Voor een combinatie met de Ned Ger. kerken waren wij dan gebaat maar het plaatselijk reglement bleef de samensmeiling toch in den weg staan. Afgedacht echter van het vraagstuk der combinatie of der vereeniging blijft het echter ook op zichzelven roeping om te waken, dat de Overheid door haar wetgeving, die in overeenstemming is met de heerschende begrippen, eerst ons kerkbegrip niet vervalsche en ons daarna ook tot een valsche praktijk brenge.

Dit is metterdaad de hoofdquaestie, waarop ook wij in onze artikelen over het Collegiaal stelsel uiteraard terugkomen.

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

De gecombineerde classes van Noord-Brabant en Limburg verzoeken den kerken, zich niet meer tot haar te wenden om inlichtingen aangaande den WelEerw. Heer Ds. Raman; maar zich liever te dien einde te richten tot de Deputati Synodi ad Examina.

Op last en namens genoemde classes,
F. H. J. SMITH, *h. t. scriba.*
v. d. m.

Klundert, 19 Febr. 1890.

Kort verslag van de vergadering der gecombineerde classes van Noord-Brabant en Limburg, gehouden te Klundert 18 en 19 Febr. 1890.

Vertegenwoordigd waren 9 kerken door 27 afgevaardigden, waaronder 18 met stemrecht. De vergadering werd geopend door Ds Feringa met gebed en voorlezing van Neh. 2: 11—20 Hij heette daarna de afgevaardigden van Moerdijk, voor het eerst in ons midden tegenwoordig, met een hartelijk woord welkom.

De credentiebrieven werden alle in orde bevonden. Alsnu werd het moderamen vastgesteld als volgt: Ds. v. Veelo, praeses; Ds. Feringa, assessor, Ds. Smith, scriba. De notulen der vorige vergadering werden gelezen en goedgekeurd, waarna het onderzoek der kerken volgens Art. 41 en 43 D. K. O. plaats had.

Hierna volgde de benoeming der kerkvisitatoren, de regeling der vacature-beurten en verrekening van den classicalen quaestor.

Voorts werd nog gesproken over vele kerken en conferentiën. De gehouden classicale predikatie werd classicaal behandeld.

De vergadering op 19 Februari werd met gebed geopend en het lezen van Ps. 121. Het onderzoek van gerezen moeilijkheden in een der kerken werd opgedragen aan Ds. v. Veelo, Ds. Feringa en Ds. Smith Inzake de combinatie-regeling der kerk van Bergen-op-Zoom werden gedeputeerd de kerken van Helmond en Klundert en daarna het consulentschap van Sprang geregeld.

De door Klundert voorgestelde financieele regelingen werden opgedragen aan de broeders A. C. F. ten Bosch van Vrijhoeve-Cappelle; A. C. van Drimmelen van Klundert, Ds. Feringa van Klundert en Ds Smith van Helmond.

Alle overige punten werden verdaagd tot de e. k. classesvergadering. Als roepende kerk is aangewezen Helmond, als vergaderplaats Klundert of Moerdijk, door deze kerken onderling te bepalen.

F. H. J. SMITH, *scriba.*

Klundert, 19 Febr. 1890.

Zending.

De Zending en de maatschappij.

III. (*Slot.*)

Vooral van belang is het vraagstuk der verhouding tusschen wat met bloot stoffelijke en hetgeen met geestelijke bedoeling ondernomen wordt, nu een geheel werelddeel, Afrika, van verschillende zijden tegelijk ontsloten wordt en doorvorscht; nu alle volken zich opmaken om er bezittingen te nemen of markten te vinden en vooral nu een ontzaglijk groot rijk, de Congo-staat, onder Europeesche bescherming is gesticht, dat het hart van Afrika omsluit.

De eerste vraag, uit geestelijk oogpunt, en daarmeê welbeschouwd tevens op maatschappelijk standpunt, is thans: Zal in Afrika het Christendom zegepralen of wel de Islam? Want dat het ruwe heidendom in aanraking met die beide of met een daarvan vanzelf verdwijnt, leert de ervaring overal.

De Islam moge beter zijn dan het heidendom, althans in den regel, toch is hij in geen enkel opzicht een zegen te achten voor de volken tot welke hij komt. Voor zoover ze niet bekeerd worden, doet de Mahomedaan voor hen niets. In Afrika is veeleer de Arabier als slavenjager en slavenhandelaar de schrik en de vloek der bevolking. En indien ook al de Islam zijn vleugelen over heel 't nu nog heidensch Midden Afrika uitbreidde, wat zou het zijn? Men zou weder een maatschappij krijgen, even ellendig, ja nog veel ellendiger, dan die van het Oosten. De Islam verlaagt de vrouw, kent geen huisgezin in den goeden zin des woords; en kan daardoor ook niet op den duur krachtige staten vormen. Zei niet Da Costa, dat Turkije bij gebrek aan Turken zal sterven? De Islam ontvolkt elk land, waarover hij als overwinnaar heerscht, hij heeft geen geestelijke kracht dan die zich uit in dweepzieken ijver, straks verkeert in matheid en inzinking.

Daarom is de eenige hoop voor Afrika het Christendom.

Zal de Zending in de toekomst slagen, dan moet er een andere gedragslijn tegenover de in verstandelijk en geestelijk opzicht zwakkere rassen worden gevolgd. Dezelfde eischen die men zich stelt als 't Europeesche volken betreft, behooren dan ook van kracht te zijn tegenover de Maori's van Nieuw Zeeland, de Roode Indianen van Amerika, de negers aan den Congo. Macht behoort geen recht te zijn. Verdragen b. v. als met Japan gesloten zijn behooren gemaakt noch opgedrongen te worden alleen ten bate van machtige mogendheden, ook al bezit Japan nog geen oorlogsvloot die het kan uitzenden om vreemde steden te beschieten. Evenzoo moet de handel zoodanig worden ingericht en gedreven dat hij den volken niet ten vloek wordt, maar den inlander ten zegen strekt en hem in staat stelt op eerlijke wijs zijn goederen voor andere of voor geld te wisselen.

Het nieuwe Congo-gebied, dat thans in betrekking tot de Zending misschien het belangrijkste aller zendingsvelden mag heeten, staat voor allen invloed open en gelijk onlangs een zendingsvriend moest getuigen: »Vlak voor ons pad ter kerstening des lands ligt het ontzettend kwaad van den drankhandel."

Menschelijker wijs moet de Zending mislukken als die handel wint.

De sterkedrankhandel vernietigt niet alleen ten slotte allen anderen, maar verbreekt ook alle hoop op vooruitgang of ontwikkeling der inlanders.

Uit de aanvankelijke beschaving vervalt de inlander door den drank weer tot barbaarschheden; alle begrip van zedelijkheid verdwijnt; Christendom, beschaving, ontwikkeling, voor geen is iets te hopen, als Midden Afrika ter prooi wordt aan het verderfelijk en verdervend vocht.

De vraag is slechts: Wat zal van Europeesche zij geschieden? Reeds onlangs vestigde o. a. in de *Standaard* een inzender er de aandacht op, hoe ook Nederland geroepen was ter internationale conferentie te getuigen tegen het vrijstellen van den handel in sterken drank. »Wie zullen," schreef onlangs iemand, »machtiger blijken, de handelaars die zich willen verrijken met palmolie voor jenever gekocht of de 380 millioen Christenen op de Berlijnsche Congo-conferentie vertegenwoordigd."

Ongelukkig is volkomen gerustheid ten deze nog niet wel mogelijk, al is 't verblijdend dat ook de handelsman begint te begrijpen, hoe zijn eigen belang ten slotte niet gebaat wordt door den drankhandel. Ook ettelijke Europeesche staten benevens Amerika verklaarden zich ter Berlijnsche conferentie voor beperking van den jeneverhandel. De Congo-regeering zelf regelt zich in dezen naar de mogendheden.

Het is voor de eere der Christenvolken, voor Afrika's toekomst en voor den bloei der Zending zelf te hopen, dat eens eindelijk blijke, hoe, nu de Zending algemeen als een macht ten goede is erkend, haar niet moedwillig de weg versperd, de taak onmogelijk gemaakt worde. Zelfs de Muzelman zou er tegen getuigen of liever hij deed het reeds.

Eenige maanden geleden zond de Emir van Nupe, een Mahomedaansch vorst van West-Afrika, een schrijven aan den beroemden bisschop Crowther, zelf van afkomst een neger, die in de Niger-zending arbeidt.

»Ik heb u niet veel te zeggen," zoo schrijft de Islamietische prins, »het is over *barasa* (rum) Die heeft ons land ellendig gemaakt en ons volk in grooten jammer gestort; ons volk is er dolzinnig door geworden."

En dan gaat de Emir voort, bisschop Crowther in den naam van God en van den profeet Mahomed smeekende, dat hij aan het bestuur van het Zendinggenootschap het verzoek zal richten, dat het bij de regeering een verbod bewerke tegen den invoer van barasa in het land.

Voorwaar, meer is niet noodig als getuigenis tegen een lijf- en zielmoordenden handel. Alle Christenman en elke Zending die kan, heeft meê te werken om dezen vloek van het pas ontsloten werelddeel af te wenden

We hebben hier met een voorbeeld aan de practijk uit den laatsten tijd ontleend, aangetoond in hoe nauw verband de Zending onzer dagen tot het maatschappelijk leven en streven der volken staat. Hoezeer dit waar is bewijzen mede onze Indiën. Men denke slechts aan het opiumvraagstuk, de »Evangelisatie door landontgining", en zooveel meer. De bereiking van het doel: de kerstening des volks kan evenzeer door stoffelijke vraagstukken vertraagd als bespoedigd worden, al naarmate zij worden opgelost. Dit dient wel gevat. Er is een geestelijke zijde die allereerst de aandacht vergt, maar ook dient gelet op de eischen die tijd en omstandigheden stellen, op gelegenheden die ze bieden. Dit te verzuimen zou overgeestelijk zijn en zich ten slotte wreken en niet dan met moeite zijn goed te maken.

HOOGENBIRK.

Buitenland.

Engeland. Verloop van het proces tegen het bestuur der St. Paulskerk.

Om een denkbeeld te geven van de wijze, waarop in de Episcopale kerk een proces gevoerd wordt, willen wij den loop volgen dien het rechtsgeding tot dusver nam, dat in het leven geroepen werd door het plaatsen van een Mariabeeld in de hoofdkerk van Londen: de St Paulo. Een Mariabeeld was dan in de kathedraal gekomen, natuurlijk met toestemming van den deken en het kapittel der parochie. Dit vonden sommige leden toch al te erg en vroegen daarom den bisschop van Londen, om tegen den deken en het kapittel te mogen procedeeren. De bisschop, een volbloed Ritualist, weigerde dit, en daarom wendden zich de klagers tot de »Court of Queens bench", met verzoek om den bisschop tot het geven zijner toestemming te dwingen. Dit gerechtshof, waarvan de Lord opperrechter van Engeland, Coleryde, voorzitter is, stelde de klagers inzoover in 't gelijk, dat het besliste, dat de bisschop van Londen het recht niet had, om klakkeloos het proces te verbieden, maar hij behoorde beide partijen te hooren, om daarna te beslissen of het proces al dan niet aanhangig gemaakt zou worden. Tegen deze beslissing kwam de bisschop van Londen in verzet bij de *Court of appeal*, en dit college heeft onlangs het vonnis van de »Queens bench" vernietigd en daarmede bepaald, dat de macht van den bisschop, om al dan niet een proces toe te laten, absoluut is, omdat anders de bedoeling van den wetgever, om processen omtrent kerkelijke vraagstukken, die een boos opzet verraden, tegen te houden, verijdeld zou worden. Tegen deze beslissing kunnen de klagers nog in verzet komen bij het Hoogerhuis, en gelijk de *Record* meldt, is dit den 11den Januari aan het huis der Lords beteekend.

Wat het proces tegen den bisschop van Lincoln aangaat, die ook is aangeklaagd wegens het invoeren van Roomsche ceremoniën bij den eeredienst, — heeft de aartsbisschop van Canterbury bepaald, dat de openbare terechtzittingen den 4den Februari zullen aanvangen. Het schijnt niet waar te zijn, wat wel beweerd wordt, dat de vele petitiën en verzoogen tegen de rechtspraak van den aartsbisschop voornamelijk uit den boezem van de laagkerkelijken kwamen, d. w. z. van hen, die het Protestantsch karakter der Episcopale kerk zoeten te handhaven. Veeleer is het de hoogkerkelijke partij, die er tegen is, dat de rechtspraak in handen van genoemden aartsbisschop rust, en beweert, dat in een proces tegen een bisschop slechts de aartsbisschop met zijne kroonprovincialen, dat is het Hoogerhuis der Convocation, bevoegd is, waardoor men de praktijk der oude kerk weder in toepassing wil brengen. Daarom heeft ook de aangeklaagde, bisschop King van Lincoln, zich slechts onder protest aan de rechtspraak van den aartsbisschop onderworpen.

Hoevele jaren heeft men in Engeland reeds processen gevoerd tegen hen, die steeds meer de eeredienst op dien in de Roomsche kerken doen gelijken! Bijna altijd werden de invoerders van nieuwigheden in het ongelijk gesteld en soms, bij hardnekkig verzet tegen de beslissing der rechtbank, in den kerker geworpen. En toch wies de stoutmoedigheid van hen, die besloten schijnen om de Episcopale kerk te romaniseeren, met den dag; steeds meer bisschoppen en predikanten kwamen er, die zich gingen tooien met misgewaden enz., zoodat er nu nog maar één bisschop gevonden wordt, die door dien stroom niet is medegesleept. Zoovele tonnen gouds hebben deze processen verslonden, met geen ander gevolg, dan dat hun, die de Episcopale kerk op Roomsche paden leidden, een martelaarskroon op het hoofd is gezet. Had men erkend, dat men met een geestelijke hoosheid in de lucht te doen had, die het er om te doen is, om het werk der Reformatie in Engeland ongedaan te maken, men zou den strijd zeker op andere wijze aangebonden hebben.

Geve de Heere den geestelijken leidslieden in Engeland zich te veroutmoedigen, omdat het zoo kennelijk aan den dag komt, dat het Engelsche volk bezig is weder te keeren als de hond, tot zijn uitbraaksel.

Amerika. Herziening der Westminstersche confessie.

In Noord-Amerika is, evenals in de vrije Schotsche kerk, de herziening van de *geloofsbelijdenis* aan de orde gesteld, en wel in de Presbyteriale kerk van het Noorden.

Bekend is, dat èn in Schotland èn in Engeland èn in Amerika de »Westminster Confession" het formulier van eenigheid is. Men schijnt zich niet te kunnen stellen op het standpunt der Gereformeerde vaderen, die het wel voor mogelijk hielden, dat het een of ander in de confessie zou moeten veranderd worden op grond van Gods Woord, doch die eene revisie niet door een deel der kerk, maar door de geheele kerk wilden doen plaats hebben. Daarom waren er te Dordrecht, ten tijde der Remonstrantsche beroeringen, in de nationale Synode ook vertegenwoordigers der buitenlandsche kerken. Ofschoon het standpunt der vaderen omtrent de belijdenis der kerken met talent door Ds. Steffens verdedigd is, schijnt men toch in Amerika eene herziening te willen doordrijven, zonder dat men met de buitenlandsche kerken in een algemeene Synode samenkomt.

Vooral wil men de Westminstersche belijdenis herzien hebben in het stuk van de verkiezing. In dit stuk is de Westminstersche geloofsbelijdenis scherp belijnd. Zij zegt daaromtrent: »*Door Gods besluit, ter openbaring zijner heerlijkheid, zijn sommige menschen en engelen uitverkoren ten eeuwigen leven en anderen voorverordineerd tot den eeuwigen dood.*" Nu kunnen zich velen in dit artikel niet meer vinden, omdat zij in hun hart Arminianen zijn. Wellicht zijn er ook onder de voorstanders der herziening, die aan de Gereformeerde leer vasthouden. doch den meesten, die er om roepen, schijnt het om verandering der confessie in Remonstrantschen geest te doen te zijn.

Daarom is het bedroevend, te moeten mededeelen, dat de kerkeraad van New-York, na een strijd van vele weken, besloten heeft, zich ten gunste van de revisie der belijdenis te verklaren. Het besluit werd met 93 tegen 43 stemmen genomen. Heftige debatten hadden daarbij plaats. Toen het besluit genomen was, ging het Presbyterium er toe over, om de verschillende veranderingen door een daartoe benoemde commissie voorgesteld, te bespreken; zij werden achtereenvolgens goedgekeurd. Veertien leden weigerden daarover te stemmen. Het Presbyterium van Chicago besloot bijna eenstemmig, zich voor de herziening te verklaren. Te Philadelphia wordt de zaak ook door den kerkeraad onderzocht, zonder dat men tot hiertoe tot eene beslissing komen kon.

Men ziet hieruit, dat een vrije kerk op zich, zelve niet behoedt voor afwijking van »het hart der kerk", schoon daarin nimmer zulke grove afwijkingen voorkomen, als men in staatskerken opmerkt. Er is altijd reden voor de gemeente des Heeren, om al biddende en strijdende het pand dat toebetrouwd werd, te bewaren.

Indië. Sedert de laatste volkstelling in 1881 heeft de *India Office* geen gelegenheid verzuimd, de juistheid der toen verkregen opgaven omtrent de bevolking in Oost-Indië, te toetsen. In onlangs uitgegeven statistieke opgaven deelt genoemd lichaam mede. dat in Maart 1888 de bevolking van Indië 169.477.728 zielen bedroeg, waarvan in ronde cijfers 190.000.000 Hindoes of Brahmanen zijn, 81,000,000 Mahomedanen;